

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 25. toukokuuta 2022
(OR. fr)

9362/22

SAN 278
PHARM 94
COVID-19 103
DEVGEN 104
PROCIV 71

ILMOITUS

Lähettiläjä: Puheenjohtajavaltio

Vastaanottaja: Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto

Asia: Globaalia terveyttä koskevan EU:n strategian tarkistaminen

Valtuuskunnille toimitetaan liitteenä puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja aiheesta "EU:n globaalien terveysstrategian tarkistaminen". Asiakirja toimii pohjana TSTK-neuvoston (terveys) istunnossa 14. kesäkuuta 2022 käytävälle keskustelulle.

Globaalia terveyttä koskevan EU:n strategian tarkistaminen

Maailmanlaajuiset terveystarkastukset ovat viime kuukausina olleet keskeisellä sijalla EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden kansainvälisellä näyttämöllä harjoittamassa viestinnässä.

EU on kyennyt osoittamaan reagoitakykyä ja solidaarisuutta **Team European** puitteissa ja **osallistunut aktiivisesti maailmanlaajuisiin toimiin covid-19-pandemian torjumiseksi**. EU on näin ollen maailman suurin rokotteiden viejä ja lahjoittaja, ja se on myöntänyt merkittävää rahoitusta ACT Accelerator-yhteistyökehykselle ja sen COVAX-rokote pilarille. Se on myös sitoutunut vahvistamaan kehitysmaiden tuotantokapasiteettia sekä ACT Accelerator-yhteistyökehykseen kuuluvien terveysjärjestelmien yhteenliittymän että Team European MAV+ -aloitteen avulla.

Terveyskriisin alusta lähtien **EU ajoi vahvoja monenvälisiä toimia ja tuki WHO:n johtavaa roolia terveysuuhkiin reagoimisen koordinoinnissa**. Se antoi neuvoston päätelmät WHO:n roolin vahvistamisesta¹, järjesti yhdessä G20-ryhmän silloisen puheenjohtajavaltion Italian kanssa Maailman terveyshuippukokouksen² ja tuki G20-maiden Rooman julistusta³. EU:lla oli myös johtava rooli pohdittaessa uudistuksia WHO:ta tukevan monenvälisen terveysrakenteen vahvistamiseksi. Neuvosto teki 3. maaliskuuta 2022 päätöksen, jonka mukaan unioni voi osallistua suoraan WHO:ssa käytäviin neuvotteluihin kansainvälisestä sopimuksesta, joka koskee pandemioiden ehkäisemistä, niihin varautumista ja niihin reagoimista. Lisäksi EU osallistuu aktiivisesti työhön kansainvälisen terveyssäännösten (IHR, 2005) muuttamiseksi. EU ja eurooppalaiset kumppanit G7:ssä ja G20:ssä puhuivat yhdellä äänellä vahvistaakseen terveyskriisin johdosta toteutettavia monenvälisiä toimia.

¹ [Maailman terveysjärjestön vahvistaminen: EU valmis johtavaan rooliin](#) (6.11.2020)

² Maailmanlaajuinen terveyshuippukokous, 21.5.2021

³ [G20-maiden valtion- ja hallitusten johtajien Rooman julistus \(ranskaksi\)](#) (1.11.2021)

Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot ovat tällä hetkellä tärkeimpiä avunantajia kansainvälisissä aloitteissa, joilla jäsennetään solidaarisuutta alhaisen tulotason ja keskitulotason maita kohtaan. Tällaisia aloitteita ovat esimerkiksi WHO:n rahoittamat ohjelmat ja monenväliset rahastot, kuten maailmanlaajuiset rahastot aidsin, tuberkuloosin ja malarian torjumiseksi, rokoteallianssi Gavi ja Unitaid sekä ACT Accelerator -yhteistyökehys. EU:n keskeinen rooli maailmanlaajuisen terveyden alalla sisältää myös **tehostetun terveysyhteistyön käynnistämisen sen kumppanimaiden kanssa, erityisesti hyödyntämällä NDICI Europe -välinettä maailmanlaajuisesti**. EU:n ja Afrikan unionin huippukokous, joka pidettiin 17.–18. helmikuuta 2022, vahvisti EU:n ja Afrikan yhteistyötä Afrikan mantereen terveystalouden suvereniteetin edistämiseksi. Yhdysvaltojen aloitteesta järjestettiin 12. toukokuuta 2022 toinen maailmanlaajuinen covid-19-huippukokous, jossa Yhdysvallat ja EU toistivat sitoumuksensa panna täytäntöön niiden syyskuussa 2021 laatima yhteinen toimintaohjelma pandemian kukistamiseksi⁴.

Unioni on osoittanut kokemuksensa ja erityisesti covid-19-kriisin aikana käyttöön otettujen mekanismien pohjalta, että se **kykenee tarjoamaan vahvoja, solidaarisuuteen perustuvia ja koordinoituja humanitaarisia ja terveystoimia Ukrainalle**, siirtymään joutuneille väestöryhmille ja kriisistä eniten kärsiville valtioille. Venäjän perusteeton sotilaallinen hyökkäys Ukrainaa vastaan sekä sen hyökkäykset terveydenhuoltolaitoksiin ovat vaikuttaneet vakavasti Ukrainan ja Euroopan terveysjärjestelmiin erityisesti siksi, että naapurimaihin on saapunut nopeasti valtava määrä pakolaisia. Häätätilanteen jälkeen tulee kuitenkin, aivan kuin covid-19-kriisin yhteydessä, myös keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä esiin haasteita, jotka liittyvät sodan vaikutusten hallintaan, mikä korostaa entisestään tarvetta vahvalle unionin maailmanlaajuiselle terveysstrategialle.

⁴ Puheenjohtaja von der Leyenin ja presidentti Bidenin julkilausuma toisessa covid-19-huippukokouksessa (englanniksi) (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_22_3050)

Nämä peräkkäiset kriisit ovat näin ollen osoittaneet Euroopan tason toiminnan merkityksen lukuisten maailmanlaajuisten terveyshaasteiden ratkaisemisessa. Jo Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikan vahvistamiseksi 21. maaliskuuta 2022 hyväksytyssä strategisessa kompassissa⁵ korostettiin, että EU:n on valmistauduttava globaaleihin terveyskriiseihin, koska *"[ne] voivat myös aiheuttaa yhteiskunnille ja talouksille huomattavia paineita, joilla on kauaskantoisia geopolittisiä vaikutuksia"*. EU:n maailmanlaajuiset toimet globaalin terveyden alalla ulottuvat terveysturvallisuutta pidemmälle.

Unioni on käynnistänyt ennen tätä kriisiä ja sen aikana maailmannäyttämöllä myös monia kansanterveysaloitteita, joilla tuetaan terveyden edistämistä ja ei-tarttuvien tautien ehkäisyä. Team Europe -aloitteet (myös ne, joissa keskitytään yhteinen terveys -lähestymistapaan kriisinehkäisyssä) edistävät maailmanlaajuista terveyttä, samoin kuin tulevat EU4Health-ohjelmasta tuettavat EU:n yhteiset toimet.

EU:ta ja globaalia terveyttä käsittelevä viimeisin strategia on vuodelta 2010. Se perustuu komission tiedonantoon⁶ ja neuvoston päätelmiin⁷, mutta sen jälkeen on tapahtunut **perustavanlaatuisia muutoksia**, kuten Agenda 2030:n ja kestävän kehityksen tavoitteiden hyväksyminen, Pariisin ilmastopöytäkirja, covid-19-pandemia, sodan paluu Euroopan mantereelle sekä uusien zoonoosien (kuten apinorokon) ilmaantuminen. Tässä yhteydessä on ollut tärkeää jäsenillä terveyskriisien johdosta toteutettavat monenväliset toimet ACT Accelerator-yhteistyökehityksen ympärille ja käydä keskusteluja kansainvälisen terveysturvallisuuden rahoituksen uudistamisesta.

⁵ [Strategisen kompassin avulla vahvempaa EU:n turvallisuutta ja puolustusta seuraavan vuosikymmenen ajaksi \(213/2022\)](#)

⁶ [Komission tiedonanto: EU ja globaali terveys \(31.3.2010\)](#)

⁷ [Neuvoston päätelmät EU:sta ja globaalista terveydestä \(englanniksi\) \(10.5.2010\)](#)

Jo toteutettujen toimien lisäksi olisi olennaisen tärkeää uudistaa ja vahvistaa globaalia terveyttä koskevaa EU:n strategiaa tämän merkittävän kehityksen huomioimiseksi, kuten Lyonissa 9. helmikuuta 2022 pidetyssä ulko- ja terveysministerien yhteisessä konferenssissa todettiin. G7-maiden terveysministerien kokouksessa 19. toukokuuta 2022 komissaarit Stella Kyriakides ja Jutta Urpilainen ilmoittivat virallisesti **globaalia terveyttä koskevan EU:n strategian tarkistamista koskevan työn aloittamisesta**.

Aloitettua työtä on nyt jatkettava ja siitä on saatava konkreettisia tuloksia, jotta voidaan tukea vahvaa kansanterveysunionia sekä kumppanuuksia ja verkostoja, joita neuvosto sitoutui edistämään joulukuussa 2021 antamissaan päätelmissä muun muassa alueellisten instituutioiden kuten Afrikan unionin ja Afrikan tautienehkäisy- ja -valvontakeskusten kanssa.

Terveysministerien epävirallisessa kokouksessa Grenoblessa 10. helmikuuta 2022 käydyissä keskusteluissa korostettiin terveyden keskinäisriippuvuutta ja monialaista luonnetta, joka edellyttää keskeisten alojen (mm. turvallisuus, kauppa, teknologia ja ympäristö) integrointia jo toteutettujen toimien pohjalta. Ihmisten, eläinten ja ympäristön rajapintojen, ilmastosiirtymän ja digitaalisen siirtymän keskinäisen riippuvuuden lisääntyessä **yhteinen terveys -lähestymistapa ja terveys kaikissa politiikoissa** -konsepti (HiAP) ovat tarkistetun strategian ytimessä. Kansainvälisellä tasolla EU voi tukeutua konkreettisiin aloitteisiin kuten yhteinen terveys -asiantuntijapaneeliin, jota Ranska ja Saksa ovat ehdottaneet ja jonka neljä toimija (WHO, OIE, FAO ja UNEP) on käynnistänyt, tai Prezode-aloitteeseen (*Preventing Zoonotic Disease Emergence*).

Unionin tehtävänä on vakiinnuttaa maailmanlaajuisia terveyskysymyksiä koskeva eurooppalainen visio ja tuoda näkyvämmiin esille arvojaan ja tavoitteitaan, jotta unionin asema kansainvälisillä foorumeilla vastaisi sen panosta maailmanlaajuiseen terveyteen.

Puheenjohtaja ehdottaa seuraavia kysymyksiä keskustelun pohjaksi:

K1: Mitkä olisivat EU:n uuteen globaalia terveyttä koskevaan strategiaan sisällytettävät prioriteetit?

K2: Millä keinoin voimme vahvistaa koordinoitiamme ja vaikutusvaltaamme globaalien terveyden alalla?
